VIKIPEEDIA

Kavaiisu keel

See artikkel vajab toimetamist. *(Aprill 2015)*
Palun aita artiklit toimetada (https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Kavaiisu_keel&action=edit). (Kuidas ja millal see märkus eemaldada?)

Kavaiisu keel (inglise keeles Kawaiisu) kuulub lõuna-numi keelte hulka. Kavaiisu keel kuulub jutoasteegi keelkonda.[1]

Sisukord

Piirkond
Kõnelejate arv
Fonoloogia
Vokaalid
Konsonandid
Arvsõnad
Keelenäited
Kirjaviis
Taaselustamine
Viited
Välislingid

Piirkond

Kavaiisu keelt kõneldakse põhiliselt USAs **Lõuna-Californias**, täpsemalt Mojave kõrbe Tehachapi-Mojave piirkonnas. .[6] (http://www.ethnologue.com/language/xaw)

Keelekood (ISO 639-3): xaw

Kõnelejate arv

Erinevates allikates andmed varieeruvad. 2013. aasta seisuga oli järel vaid 3 üle 60-aastast inimest, kes kavaiisu keelt ladusalt kasutada mõistavad. [2]

Fonoloogia

Vokaalid

Kavaiisu keeles on numi keeltele omaselt 6 täishäälikut:

	Eesvokaalid	Keskvokaalid	Tagavokaalid
Kõrged vokaalid	i	ɨ (ï)	u
Madalad vokaalid	e	a	o

Konsonandid

Kawaiisu keelt võib teiste numi keelte seas ebaharilikuks pidada, sest keele konsonandisüsteem ei ole tuletatud numi keeltest. Konsonante on seeläbi ka palju rohkem.

	Bilabiaal ehk huulhäälik	Koronaal	Palataal ehk kõva suulaehäälik	Velaar ehk pehme suulaehäälik	Labiaalne velaar	Glotaal ehk hõõrdhäälik
Helitu sulghäälik	p	t / tʰ (t')		k / kʰ (k')	kʷ (ku) / kʷʰ (k'u)	ʔ
Heline sulghäälik	b	d)				
Afrikaat		ts (ts) / tsʰ (ts')	tʃ (ch) / tʃʰ (ch')			
Frikatiiv (helitu)		s	ʃ (x)	x (j)		
Frikatiiv (heliline)	β	z	ʒ	ɣ	ɣʷ	
Nasaal	m	n		ŋ (nh)		
Tremulant		ɾ	ɽ (rh)			
Lateraal		(l)				
Poolvokaal			j		w	

Häälikud l ja ŋ esinevad vaid võõrsõnades.

Arvsõnad

- üks - suui
- kaks – wahai
- kolm – pahei
- neli – watsuui;
- viis – münügi;
- kuus – navahai;
- seitse – noomizh;
- kaheksa – nanawatsuui;
- üheksa – suukumüsuui;
- kümme – mamümüsuui [3]

Keelenäited

- Nü’ü kiyagweevaad kapaan nüvüvi. – Ma hakkan lume sees mängima.
- Nü'ü hivikweed aakanuts po'o. – Ma jõin natuke vett.
- Wüntiikweeneekeen. – Ta tõusis püsti. [4]

Kirjaviis

Keele säilitamiseks ja paremaks õpetamiseks on kasutusele võetud ladina tähestikul põhinev kirjaviis. [5]

Taaselustamine

Kavaiisu keele päästmisega on viimastel aastatel väga aktiivselt ning edukalt tegelema hakatud. Arvestades asjaolu, et seda keelt emakeelena kõnelevaid inimesi oli 2013. aasta seisuga alles kolm, on kättesaadavat materjali selle keele õppimiseks suhteliselt palju, sealhulgas (lisaks mitmele ilmunud õpikule koos CD-materjalidega) ka YouTube’i videod [7] (https://www.youtube.com/watch?v=frqTDVdRRLA).

Kavaiisu keel oli 1994. aastaks väga suures väljasuremise ohus. Üleüldse oli tollal kõnelejaid kokku kahekümne ringis. Tänaseks on olukord eeskätt tänu keeleuurijaile Julie Turnerile, Harold Williamsile, Alan P. Garfinkelile ja nende 2002. aastal loodud kavaiisu keele ja kultuuri keskusele Californias [Kawaiisu Language & Cultural Center] väga palju paranenud. [8] (http://www.kawaiisu.org)

Viited

1. [1] (http://www.ethnologue.com/language/xaw)
2. [2] (http://www.soas.ac.uk/linguistics/research/workingpapers/volume-16/file88045.pdf)
3. [3] (http://www.kawaiisu.org/_documents/PracticalGrammar/Chapter5/5_28_13Chapter5.pdf)
4. [4] (http://www.kawaiisu.org/_documents/PracticalGrammar/Chapter5/5_28_13Chapter5.pdf)
5. [5] (http://www.kawaiisu.org/_documents/PracticalGrammar/Chapter1/5_28_13Chapter1.pdf)

Välislingid

- http://www.ethnologue.com/language/xaw
- http://www.soas.ac.uk/linguistics/research/workingpapers/volume-16/file88045.pdf
- http://www.kawaiisu.org/_documents/PracticalGrammar/Chapter5/5_28_13Chapter5.pdf
- https://www.youtube.com/watch?v=frqTDVdRRLA
- http://www.kawaiisu.org

Vikisõnastiku artikkel: **Kategooria:Kavaiisu keel**

Pärit leheküljelt "https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Kavaiisu_keel&oldid=5410826"

Selle lehekülje viimane muutmine: 20:59, 31. juuli 2019.

Tekst on kasutatav vastavalt Creative Commonsi litsentsile "Autorile viitamine + jagamine samadel tingimustel"; sellele võivad lisanduda täiendavad tingimused. Täpsemalt vaata Wikimedia kasutamistingimustest.